

Kuidas luua munitsipaalprofili?

Juhend

Projekti nimega 2020-1-SK01-KA204-078246 - NICOLE eesmärk on aidata kohalikke otsustajatele jätkusuutliku ja elamiskõlbliku asustusstrateegia loomisel, mis loob elamisväärse keskkonda tulevase põlvkonna jaoks asulas.

Selle hõlbustamiseks oleme loonud metoodilise juhendi ja kohandatavad asustusprofiilide näidised koos parimate tavade kogumikuga, milles on esitatud jätkusuutlikke asustusstrateegiaid ja ideid.

See juhend aitab teil luua oma asula jaoks individuaalse asustusprofili.

Projekti intellektuaalsete toodete hulgas on 3 lehega Exceli fail.

Esimese lehekülje nimi on Ülevaade.

See näitab asustuse keskmist struktuuri profili, kuid sõltuvalt lahendatavast või ennetatavast probleemist võib mitu kategooriat erinevalt välja jätta või lisada. Kuidas töötada näiteks looduskeskkonna andmetega erinevatel juhtudel?

Kui põhiprobleemiks on elanike üldine tervislik seisund, siis võime vaadata andmeid, mis mõjutavad otseselt tervist (kui puhas on õhk?; kas on olemas pargid, metsad või piisavalt rohelisi alasid, kus elanikud saavad loodusega suhelda; kas lähedal on puhtaid ja jätkusuutlikke veeallikaid jne).

Kui põhiprobleemiks on noorte väljaränne, siis võib olla, et looduskeskkond ei ole piisavalt soodne, et nad tahaksid asulas perekonda luua. Lühidalt öeldes võib näitaja olla kasulik mitme asja uurimiseks.

Teine vahekaart kannab nime Indikaatorid.

See on vajalik rippmenüüde jaoks arveldusprofili loomisel.

Samal ajal annab juhend abi, kuidas neid näitajaid profili jaoks kasutada. See loetelu ja sellega kaasnevad selgitused on ei ole täielikud, palju sõltub ka olemasolevatest probleemidest ja kohalikest eripäradest.

PÕHITEAVE

Asukoht: sellesse rühma kuuluvad näitajad on pindala, rahvaarv, asustustihedus, territoriaalne pindala jagunemine, kaugus keskustest ja kõrgus merepinnast. Need on põhilised näitajad omavalitsusüksuses, mis aitavad määrata kindlaks tulevased arenguvõimalused.

Looduskeskkond: sellesse rühma kuuluvad topograafia, veed, kliima ja mullastiku koostis.

Sarnaselt kohapealsete andmetega aitab see mõista asula põhilist keskkonda.

KOGUKOND

Rahvastik

Rahvaarv: kõnealuse piirkonna praegune (viimane) rahvaarv (tavaliselt teavitatakse iga aasta 1. jaanuaril).

Rahvastiku jaotumine soo järgi: meeste ja naiste osakaal kogurahvastikust. Ideaalis on sooline suhe umbes 50%.

Vanus: 1-99-aastaste inimeste arv (osakaal) protsentuaalselt kogu elanikkonnast. Ideaaljuhul näitab vanuserühma suurem osakaal allosas ja keskel (alla 15-aastased lapsed ja tööealised töötajad), kuid suurem osakaal eakatest võib näidata suremuse vähenemist ja oodatava eluea pikenemist.

Vananemisindeks: näitab vanuserühmade jaotust saja elaniku kohta. Selle tõlgendus on sarnane eelmise näitajaga.

Demograafilised muutused: kogukasv või -vähenemine elanikkonna piires - erinevus. (absoluutne) või elanike arvu indeks vaatlusperioodi alguses ja lõpus, st erinevus võrreldes perioodi alguse rahvaarvuga, mis on korrutatud arvuga 100.

Indikaator jälgib rahvaarvu suurenemist/vähenemist teatud ajavahemiku jooksul.

Loomuliku liikumist mõjutavad eelkõige populatsiooni vanuseline struktuur, ränne sõltuvalt piirkonna atraktiivsusest ja elamufondi varustatusest. Üldiselt on kõige soodne pikaajaline kerge kasv (mõnel juhul isegi arengu stagneerumine), ilma märkimisväärsete kõikumisteta mõlemal pool.

Loomulik reproduktsioon: sündide ja surmade arvu vahel vaadeldud perioodil.

Ränne: erinevus sisserändajate ja väljarändajate arvu vahel vaadeldud perioodil.

Rahvastik haridustaseme järgi: üle 15-aastaste isikute arv, kellel on teatav haridustase (üldkool, keskkool ilma keskhariduseta / keskkoolitunnistusega). Gümnaasiumi-, ülikoolidiplom kogu elanikkonna hulgas. Kõrgem haridus tähendab paremat tööhõivet ja võimalusi. Teisest küljest, eriti viimastel aastatel, on suurenenud nõudlus teatud liiki ametite järele, mis ei nõua keskkooli lõputunnistust, mis soosib kutsekoolide õpilasi.

Oodatav eluiga: antud aastal sündinud inimeste ligikaudne eluiga.

Kodumajapidamiste koosseis: kodumajapidamiste koguarv ja koosseis, mis on esitatud protsentuaalselt - täielikud pered, mittetäielikud pered (sh lastega/mittekodanikega pered, ühe isiku leibkonnad).

Muutused leibkonna koosseisus: üksikute leibkonnatüüpide struktuuri areng.

Täielike lastega perede osakaal on pikka aega vähenenud, samas kui kõik teised kategooriad on kasvamas.

Elamumajandus

Majade ja korterite koguarv: põhinäitaja on tavaliselt esitatud nii, et teised näitajaid saab võrrelda (teisendades väärtuse 1 majaks/korteriks).

Elanike arv ühe maja/korteri kohta: elanike arvu suhe, majade/korterite arv; (%); näitaja näitab majade/korterite elanike arvu. Kui elamute väärtus on kõrgem, näitab see elamute suuremat osakaalu. Korteri kõrgema väärtuse puhul võib see tähendada ebasoodsaid omadusi, kuid siiski tuleks jälgida teisi näitajaid, näiteks korterite struktuuri ja pindala.

Pere- ja korterelamute (korteri) suhtarv: pere- ja korterelamute ning muude hoonete korterite suhtarv asustatud korterite koguarvust. Ühepereelamute osakaal on suurim väikestes asulates ja väheneb asula suuruse kasvades.

Korterite vanus, pindala ja ruumid: majade ehitusaeg; korterite keskmine elu-/kasutatav pindala (m²); tubade arv korteris.

Näitajad jälgivad korterite üksikasjalikumaid omadusi, määrates seega kindlaks korterite varustust. Uuemad ja suuremad korterid on kvalitatiivselt paremini varustatud.

Korteri tehniline varustus: gaasiga varustatud korterite koguarv, veevarustus, kanalisatsioon, tualett ja vannituba. Mida suurem on näitaja väärtus, seda parem on piirkonna elamufondi kvaliteet.

Korteri õiguslik kasutus: isikliku, organisatsioonilise, institutsionaalse jne. omandis olevad korterid, üürikorterite, eraomandis olevate korterite ja korteriomandites olevate korterite arv kõigist korteritest kokku. Suurlinnades on kõik tüübid mitmekesisemad.

Korterite ehitamine: uute korterite arv perioodi kohta. Võib arvutada nn elamuehituse intensiivsust, st uute ehitatud korterite arvu 1000 elaniku kohta (tavaliselt aastas). Elamuehituse intensiivsuse indeks on üksikute piirkondade elamuehituse atraktiivsuse põhinäitaja. Mida kõrgem on näitaja, seda olulisem on elanike arvu kasv konkreetses piirkonnas.

Pereelamute ja -korteri osakaal uusehitatud korteritest: jälgib suhtarvu korterite/pereelamute vahel saab võrrelda aja jooksul.

Varustus, kogukond ja vaba aeg: kõik selles peatükis esitatud näitajad väljendavad, kas ja millises ulatuses on omavalitsusüksusel piisavad teenindusrajatised. Mida paremini varustatud on asula, seda atraktiivsem on sealne eluase, kuid samal ajal mõjutab nende rajatiste asukoht piirkonnas oluliselt eluaset ja rahulolu. Ei ole võimalik ja eeldatav, et igas omavalitsuses on kõik vahendid olemas, kuid oluline on nende rajatiste kättesaadavus - need ei tohiks olla kaugel ja neile peaks olema lihtne juurdepääs maanteed mööda. Hea transpordiühendus on eriti vajalik oluliste tervishoiuasutuste, sotsiaalteenuste, kaupluste ja koolide jaoks.

Tervishoiuasutuste olemasolu asulas: see näitaja mõõdab uuritava asula elukvaliteeti. See on üks põhjusi, miks on vaja integreerida väikesed asulad / iseseisvad asulad suuremateks haldusüksusteks, mis suudavad luua ja käitada eespool nimetatud rajatisi.

Tervishoiuasutuste varustus: haiglate, apteekide, dispanserite varustus, kvalifitseeritud tööjõu struktuur jne.

Tervishoiuasutuste suutlikkus: haiglate voodikohtade arv, arstide arv jne 1000 elaniku kohta piirkonnas. Viimased suundumused tervishoiusektoris nõuavad optimaalset kasutamist haigla- ja sotsiaalhooldusvoodeid. Eelkõige sõltub sotsiaalhooldekodude ja hooldekodude elukvaliteet suurel määral ruumide voodite tihedusest ja olemasolevate õdede arvust elaniku kohta.

Sotsiaalhoolekandeesutuste olemasolu asulas: päevakodud ja vanurite hooldekodud.

Sotsiaalhooldusasutuste varustatus: asutuste voodikohtade arv, arv sotsiaaltöötajad jne.

Kultuurirajatised asulas: valla enda jaoks rajatud kultuurikeskused sporaadilisi üritusi ei võeta alati statistikas arvesse, kuid need võivad olla kasulikud alates profiili seisukohast.

Spordirajatised asulas: erinevate spordirajatiste olemasolu asulas.

Spordirajatiste varustus ja struktuur: see võib hõlmata ka mänguväljakute varustust, spordisaalid, staadionid jms seadmed.

Majutusasutused asulas: restoranid, pubid, kondiitritöökodad jne.

Jaekaubandusettevõtted asulas: toidupoe, mugavuspoed jne.

Jaemüügi ruumide seadmed: toidupoe, turud, supermarketid, tehnikakauplused jne. varustamine, tööjõud.

Postkontor asulas: postiteenuste olemasolu asulas, sealhulgas kullerfirmade olemasolu.

Haridus- ja koolitusasutused asulas: sõimed, lasteaiad, alg- ja keskkoolid ning alternatiivsed haridusüksused asulas. Kui üks neist puudub, siis on vaja kaaluda ka seda, kus seda saab kasutada kõige lähemal.

Spordirajatised haridusasutused: lasteaed, põhikool, gümnaasium kooli jne. varustus (rajad, spordivahendid jne).

Koolide üksikasjalikumad tunnused: seda saab jälgida ükshaaval, kuid antud piirkonna lasteaedade, põhikoolide ja gümnaasiumide puhul ka kokkuvõtlikult - kooli tüübid ja mahud, õpilaste arv, klasside arv ja muu õpilaste statistika.

Kodanikuühiskonna organisatsioonide arv asulas: aktiivsed, ametlikud kodanikuühendused, mittetulundusühingute, klubide jne arv.

Ühingu tegevus: aktiivsete ühingute arv asulas.

Ühingusse kuuluvate elanike arv (või elanike osakaal % kogu elanikkonnast): näitaja mõõdab aktiivset kodanikuaktiivsust asulas. See ei ole eksklusiivne, üks kogukonna eesmärk võib mobiliseerida palju inimesi, kuid seda saab näidata ainult antud eesmärgiga seotud uuringuga.

Tervis ja ohutus

Tõsiste terviseprobleemidega (vähk, insult, südameinfarkt) elanike arv: arvu kohalike elanike arv, kellel on tõsised terviseprobleemid, kui see on olemas või kui see on profiili jaoks asjakohane. See näitaja (kui see on olemas) võib mõõta looduskeskkonna kvaliteeti kooskõlas GDPRI ga.

Vaktsineerimata elanikkonna osakaal (mitte ainult seoses Covidiga): nende inimeste arv, kes on vaktsineerimise vastu või kes keelduvad kollektiivsest kaitsest (välja arvatud perearsti soovitatud juhtudel). See näitaja võib näidata kvaliteetse tervisehariduse puudumist, desinformatsiooni veebiplatvormide mõju ja vajadust rangemate meetmete järele pandeemiade ajal.

Covidi ohvrite osakaal kohaliku elanikkonna hulgas: surmajuhtumite arv, mis on tingitud kopsuprobleemide või muude raskete Covidi vormide tõttu. Indikaator võib näidata tervislikku seisundit ja elanikkonna haavatavust, usaldust tervishoiu- ja teadussektori vastu, samuti vajadust munitsipaal- ja tervishoiualase sekkumise ning karantiini järele.

Nende elanike protsent, kes kogesid/elasid üle Covidi. Covidi: nakatumise määr. Näitaja mõõdab elanikkonna immuunsuse määra, haiguse leviku tõkestamise meetmete kvaliteeti ja Covidi leviku määra.

Sõda

Riiklikes ja eraõiguslikes asutustes majutatud pagulaste arv: näitaja mõõdab asula suutlikkust majutada ja aidata sõjapõgenikke, samuti elanikkonna valmisolekut pagulaste aitamiseks.

Kohapeal töötavate sõjapõgenike arv : pagulased, kes leidsid tööd kohapeal. Näitaja mõõdab kohaliku majanduse suutlikkust võtta vastu välist tööjõudu, samuti kohaliku elanikkonna uuenduslikku mõtlemist kohalike ressursside (inim-, materiaalse ja loodusvarade) kasutamiseks.

Kohalikes koolides õppivate pagulaslaste arv: näitaja mõõdab kohalike haridusasutuste suutlikkust lapsi, õpilasi ja üliõpilasi vastu võtta. Näitaja võib näidata vajadust kohalike õpetajate järele ja vajadust rahaliste vahendite järele ning on seotud ka majutusnäitajaga.

Pagulastele abi pakkuvate asutuste arv: majutus, toitlustamine, töökohad, tervishoiu- ja sotsiaalteenused jne. Näitaja mõõdab riigi või kodanikuühiskonna poolt loodud tugi- ja logistikakeskuste (abikeskused) olemasolu/saadavust. Näitaja võib olla asjakohane ka suuremate üksuste või maakonna või piirkonna tasandil.

Pagulaste osakaal elanikkonnas: näitaja mõõdab pagulaste arvu kasvu ja sõjast tingitud kohaliku elanikkonna koosseisu.

Pagulastega seotud kuritegude ja konfliktide arv (sealhulgas pagulaste vastu ja pagulaste poolt toime pandud juhtumid): näitaja on kasulik võitluses natsionalismi, fašismi ja manipuleerimise vastu. Samuti mõõdab see pagulaste kohaloleku mõju ksenofoobiale ja reaalse kuritegevusele.

Sõjast tingitud töötuse kasvu protsent: näitaja mõõdab sõjakonfliktidest tingitud majanduskriisist tulenevat töötuse kasvu, sealhulgas otseselt määravaid tegureid (nt kütuse-, toidu- ja energiahindade tõus).

Sõjast tingitud vaesuse suurenemine (töökohtade kadumine, toidu-, kütuse- ja energiahindade tõus): see näitaja on eriti kasulik nende elanike arvu mõõtmiseks, kes on langenud allapoole sõja ja selle mõju tõttu riiklike poliitikate ja programmidega kehtestatud vaesuspiiri alla jäänud elanike arvu.

Kuritegevus: kuritegude koguarv piirkonnas, kriminaalasjade arv, kuritegude ja kriminaalasjade struktuur ja areng ning kuritegude läbipaistvus.

Liiklusõnnetused: liiklusõnnetuste arv konkreetsel teel või piirkonnas.

LOODUSLIK, LINNAKESKKOND

Transport

Erinevat tüüpi teede pikkus: jälgitavas piirkonnas on võimalik jälgida jalgrattateid, maanteid, avalikke teid (sealhulgas I, II ja III klassi maanteid) ja raudteid (sealhulgas mitmerajalisi, elektrifitseeritud maanteid).

Teede tihedus: üksikute teede pikkuse suhe mõjutatud piirkonna pindalaga (km / km²). Teede tihedus on tihedalt seotud piirkonna asustustihedusega. Suurem tihedus tähendab paremaid transpordivõimalusi, kuid teisest küljest on sellel negatiivne mõju loodusele.

Muude transpordivõimaluste olemasolu (nt lennujaam, sadam, köisraudtee): muud transpordiliigid. täiendavad põhilist transpordivõrku, eriti suur mõju on kaugusel lennujaamast piirkonna arengule.

Ühistranspordiühenduste arv: tavaliselt esitatakse eri tüüpi transpordivahendite (enamasti buss või rong) igapäevaste/nädalaste ühenduste arv, mis peatuvad teatavates piirkondades (linnades). Samuti on võimalik jälgida piirkondliku/regiooni/pealinna lendude olemasolu, ümberistumiste arvu või üksikute lendude sõiduaega. Eesmärk on luua võimalikult head transpordiühendused, mis tähendab elanike suuremat rahulolu, aga ka väiksemat vajadust individuaaltranspordi järele ja seega parem keskkonnaseisund.

Reisijate arv: transpordivahendiga transporditavate isikute arv või arv transporditud isikute arv ajaühiku (päev, kuu, aasta) kohta. Tuletatud näitaja on ühenduste kasutamine (%), st transporditud isikute arvu suhe, transporditud isikute arvu ja iga ühenduse läbilaskevõime.

Tehniline infrastruktuur: Tehnilise infrastruktuuri varustuse näitaja, mis otseselt mõjutab antud asula elamiskõlblikkust. Piisavat tehnilist varustust peetakse nüüdseks standardiks. Praegu on piirkonna katvus digitaaltehnoloogiaga üha enam olulisem ning alternatiivsete energiaallikate olemasolu näitab piirkonna lisaväärtust.

Tehniliste põhivõrkudega ühendatud leibkondade arv: ühisveevärgi, elektrivarustuse, gaasitorustiku ja kanalisatsiooniga (sh. reoveepuhastus) ühendatud leibkondade arv.

Asjaomaste tehniliste võrkudega ühendatud majade/korterite osakaal (%): kõikide majade/korterite osakaal antud piirkonnas.

Digitaaltehnoloogiaga kaetud asulad/majad: vastava mobiilsidevõrgu, internetiteenuse või televisiooniteenuse pakkujaga kaetud asulate arv (osakaal), või selle territooriumi pindala või majade arv.

Alternatiivsete energiaallikatega alad/majad: alternatiivseid energiaallikaid - tuul, vesi, päike, päikeseenergia, elektrijaamad, fotogalvaanilised elemendid, biomass - kasutatavate rajatiste arv, tootmisrajatised. Huvitav oleks teada objektide arv, mis on ühendatud loetletud seadmetega, samuti nende võimsus või nende võimsuse suhe kogu energiatootmisse piirkonna koguenergiast, kuid neid andmeid võib olla raske leida.

Kodumajapidamiste energiatarbimine: keskmine vee-, kütte-, gaasi- ja elektritarbimine inimese või majapidamise kohta, aasta lõikes. See näitaja on eriti oluline viimasel perioodil energiakriisi ja energiahindade märkimisväärse tõusu tõttu.

Looduslik keskkond

Õhusaaste

Päevade arv aastas, mil õhusaaste normi ületati: CO, NOX, SO2, tahkete osakeste ja muude ainete heitkogused vastavalt õhukvaliteedi mõõtejaamadele.

Antud ajavahemiku (aasta) kohta, tuletatud näitaja on nende päevade arv aastas, mil õhusaaste normi ületati. Eesmärk on vähendada õhusaastet võimalikult palju ja õnneks näib see suundumus olevat täidetud keskkonnasõbralikumate energiaallikate kasutamisega.

Jäätmete

Jäätmete kogus kokku või ühe elaniku kohta: kui see on olemas, siis jäätmemahu struktuur ka arvesse võtta (olmejäätmed, kompostitavad jäätmed, ohtlikud jäätmed jne). Eesmärk on vähendada jäätmeteket, kuid pigem tootmine suureneb.

Sorteeritud või ringlusse võetud jäätmete kogus: siin on eesmärk hoopis suurendada sorteeritud jäätmete osakaalu kogu jäätmetekkest. See eesmärk on osaliselt täidetud.

Temperatuur

Aasta- või kuu keskmine õhutemperatuur riigis, piirkonnas või üksikutes jaamades, kõrvalekalle keskmisest õhutemperatuurist: aasta/kuu keskmine õhutemperatuur riigis, piirkonnas või üksikutes jaamades, kõrvalekalle keskmisest õhutemperatuurist. Keskmine õhutemperatuur on pikka aega tõusnud, samas kui sademete hulk kipub vähenema. Peamine eesmärk on peatada keskmise õhutemperatuuri tõus ja vähendada dramaatilisi ilmastikukõikumisi.

Vihm

Aastane/kuuline keskmine sademete kogusumma: kõrvalekalle riigi, piirkonna või mõõtmisjaamade keskmisest sademete kogusummast.

Vesi

Jäätmete kogus vooluveekogudes: jäätmematerjalide kogus vooluveekogudes kipub olema pikaajaliselt vähenema, seda soodsat suundumust tuleb säilitada.

Kaitstud alad

Kaitsealade arv ja pindala (ha) järgmistes kategooriates: suured (rahvuspargid) ja kaitsealad, väikesed (kohaliku tähtsusega kaitsealad jne).

Ökoloogiline stabiilsuskoeffitsient: nn stabiilsete ja ebastabiilsete maastikuelementide pindala suhe antud piirkonnas. Stabiilsete elementide hulka kuuluvad metsad, püsirohumaad, viljapuuaiad, aiad, viinamarjaistandused, humalaaiad ja veekogud, ebastabiilsete elementide hulka kuuluvad põllud, hoonestatud alad ja muud alad. Mida kõrgem on näitaja väärtus, seda stabiilsem on ala ja seega ka seda jätkusuutlikum on see edasise arengu seisukohalt.

Metsade liigiline koosseis: üksikute puuliikide osakaal protsentuaalselt kogu metsast, metsa kogupindala; kõige heterogeensem ja mitmekesisem mets on ideaalne.

Kliimamuutuste mõju

Põud

Vee puudusest tingitud "probleemide" arv aasta jooksul: nende päevade arv, mil asulas esineb veega seotud "probleeme". Asula jaoks kättesaadav veekogus ja -allikad: näitaja mõõdab asula veallikate kättesaadavust ja haavatavust.

Üleujutus

Üleujutuste tõttu kahjustatud kinnisvara: nende tõttu ohustatud kinnisvara arv potentsiaalselt üleujutustest mõjutatud piirkondades.

Tulekahju

Asulas võeti kasutusele mitmeid tulekahjude ennetamise meetmeid: haridusalased, nn "pehmed" meetmed, sealhulgas keelud, ja tehnilised meetmed (tulekahjude ennetamise koridorid, märgalad, süvendid).

MAJANDUS

Ettevõtlus ja tööhõive

Majandusüksuste struktuur: ettevõtete koosseis (protsendina kõigist ettevõtetest) vastavalt peamisele majandustegevusele.

Ettevõtjate arv: seda võib jälgida kas absoluutselt või prognoositult 1000 majanduslikult aktiivse elaniku kohta piirkonnas. Näitaja jälgib, kui aktiivsed on elanikud majandustegevuses. Suuremad väärtused näitavad suuremat aktiivsust piirkonnas.

Töötuse areng: töötute osakaalu areng ajas.

Töötute struktuur: kõikide töötute arv või osakaal võib jälgida, nt kestus (pikaajalised töötud), vanus (noored/vanad töötud), tervislik seisund, sugu jne. vastavalt vajadusele.

Vabade töökohtade arv: vabade töökohtade absoluutne arv või töötajate arv ühe vaba töökohta kohta.

Töötajate struktuur: töötajate arv ja osakaal (%) igas sektoris - primaarsektor (põllumajandus ja metsandus), sekundaarsektor (tööstus ja ehitus) ja tertsiaarsektor (muud sektorid); mõnikord eraldatakse ka kvaternaarsektor (teadus, teadusuuringud, haridus). Suurem töötajate osakaal tertsiaarses ja kvaternaarses sektoris tähendab majanduslikult stabiilsemat ja arenenumat piirkonda.

Tööl käimine: pendelrändajate osakaal võrreldes majanduslikult aktiivse elanikkonnaga (%). Näitaja näitab piirkonna töövõimalusi, transpordivõimalusi ja elanike valmisolekut tööle minna. Kui pendelränne on piirkonnas ülekaalus, on see üldiselt rohkem atraktiivne elamispinna jaoks. Võimalik on jälgida ka teisi tööle pendelrände näitajaid (pendelrände aeg, sagedus), sealhulgas üksikuid asulaid, mille vahel see toimub, piirkonna suurimad tööandjad jne.

Tööstus

Sisemajanduse koguprodukt: SKP kokku ühe elaniku kohta, mida saab jälgida ka vastavalt majandustegevuse järgi. See on antud riigis loodud kaupade ja teenuste rahaline koguväärtus piirkonnas teataval ajavahemikul (tavaliselt üks aasta) ja on riigi arengu näitaja majandusele.

Tööstuse koosseis: üksikute tööstussektorite osakaal piirkonnas. (masinatööstus, keemiatööstus, toiduainetetööstus jne) protsendina tööstuslikust toodangust. See näitab tööstuse koosseisu, kus teatav mitmekesisus on soodne.

Tööstuspiirkondade suurus tööstusharude kaupa: tööstuspiirkondade suurus (km²) põhitööstuste puhul.

Põllumajandus: põllumajanduse valdkonna näitajad näitavad põllumajandustootmise laienemist piirkonnas ja põllumajandustootmise viisi. Ei ole võimalik selgelt öelda, millised väärtused on optimaalsed, sest põllumajandusliku tootmise ulatus ja struktuur on suures osas tingitud looduslikest tingimustest. Saagikuse näitajate puhul on tavaliselt eesmärgiks näitaja kõrgeim väärtus.

Põllumajandusmaa pindala ja põllumajandusmaa osakaal: pindala (km² või hektarites) või osakaal (%) kogu põllumajandusmaast ja igast maatüübist - põllumaa, viljapuuaiad, humala, viinamarjaistandused, muruplatsid ja aiad.

Põllumajanduskultuuride pindala: iga põllukultuuri pindala (hektarites) - teraviljad (nisu, rukis...), kaunviljad kartul, suhkrupeet, tehnilised kultuurid (raps, soja...), puuviljad ja köögiviljad.

Põllumajanduslike taimede koristamine: koristatud taimede mass kokku ja eraldi - saab määrata saagise, st saagise pindalaühiku kohta (t/ha).

Loomade arv: põllumajandusloomade absoluutne arv loomakasvatuses - veised, sead, kodulinnud.

Loomakasvatustooted: väljendatud piima kogus (liitrites) või piimatoodang (l / 1 lüpsilehm), munade arv (kokku või ühe kana kohta), töödeldud veise-, sea- või kodulinnuliha kaal (t).

Teenused: teenuste näitajad ja turism on mõjutatud piirkonna jaoks kahekordse tähendusega. Turistide seisukohalt loovad näitajate kõrgemad väärtused paremad tingimused turismi jaoks ja kohaliku elanikkonna seisukohalt parandavad need piirkonna majandust. Seega on eesmärgiks asjakohane majutusasutuste pakkumine ja struktuur, samuti asjakohane puhkajate arv, mis määrab näitaja arvu majutuskohtade arvu.

Majutusseadmed: kõigi jälgitavate majutusasutuste seadmed piirkonnas. Saate jälgida ka tubade ja voodikohtade arvu nendes majutusasutustes. Kogu voodikohtade arv näitab ka vaadeldava piirkonna majutuskohtade arvu.

Majutuse struktuur: üksikud majutusviisid - hotellid, pansionaadid, puhkemajad, kämpingud jne. arv ja suhe.

Majutatud isikute arv: tavaliselt majutatud isikute arv päevas aadressil antud majutuskohas, tavaliselt aastane üldarv.

Piirkonna majutuskohtade kasutamine: väljendatuna protsentides - näitaja võib arvutada voodikohtade arvu alusel teatud ajavahemiku (tavaliselt aasta) ja uuritava piirkonna majutusasutuste voodikohtade koguarvu alusel.

Muud teenused: muid teenuseid osutavate asutuste arv (juuksurid, remonditöökojad, remonditöökojad). kauplused jne) asulates; seda võib arvutada ka 1000 elaniku kohta asulas või muu piirkonna kohta. Indikaator on elanike jaoks oluline, mida suurem on selle väärtus, seda atraktiivsem on piirkond elamispinna jaoks.

Muu

Kuulumine väikestesse piirkondadesse ja kohalikesse tegevusgruppidesse: suurem väärtus tähendab paremat määra koostööd konkreetsetes piirkonnas.

Territoriaalne hõlmatus ruumilise planeerimise kavadega: suuremate ruumiliste üksuste ruumilise planeerimise dokumentatsioon, valdade ruumilise planeerimise kavad (sh nende ajakohasus) ja muud ruumilised planeerimisdokumendid, näiteks looduslikud (maastiku)üksused. Kõrgemad väärtused eeldavad piirkonna lihtsamat ja kooskõlastatumat arengut.

Ehitasutus, registriamet, politsei: kas asulas on harukontor või peakontor ja kui palju asulaid kumbki neist katab?

Vaatamisväärsused: näiteks loss, muuseum, vaatetorn, kindlus, koopad, kaljud, tammid jne. Indikaatori võib leida kas üksikasjalikuma kaardi või kohalike teadmiste põhjal. (See on ainult valitud turismiobjektide loetelu, võimalik on ka kohandada ja loetleda rohkem sõltuvalt konkreetsest asukohast).

Kolmandat lehekülge nimetatakse **territooriumi profiiliks**.

Sellel lehel saate valida, milliseid näitajaid on vaja konkreetse valdkonna täielikuks või osaliseks profileerimiseks. Iga näitaja kõrval on rippmenüü, kust näete, millistest andmebaasidest saate asjakohast teavet otsida.

Kui valite andmebaasi, ilmub selle kõrvale link või lisateave. Kõik näitajad ei ole kohapeal kättesaadavad, kuid paljud andmebaasid pakuvad lisateavet, kui võtate nendega otse ühendust.

Enim kasutatavad andmebaasid on Statistikaamet, Teeregister, Tervisestatistika ja terviseuuringute andmebaas, Eesti Pank statistika, Haridusstatistika HaridusSilma portaal jmt. Kõigil juhtudel on loendusandmed kättesaadavad ka seeriade kaupa, muud andmed on sageli kättesaadavad ainult maakonna või linnaosa tasandil. Andmebaaside haldajatega tasub ühendust võtta, et teada saada, kas neil on andmeid ainult asula tasandil.

Mitmel juhul on üksikandmed kättesaadavad erinevatest allikatest. Eestis nõuavad ametiasutused sageli eri asutustelt ja organisatsioonidelt statistilisi aruandeid, mille abil luuakse üksikasjalikud andmebaasid mitmesuguste teemade kohta alates üksikute koolide õpilaste tulemuslikkusest kuni asula kaitsealuste väärtuste kohta.

Selleks, et saada sügavam ülevaade uuritavast piirkonnast - olgu see siis asula, kohalik tegevusgrupp, mikroregionaalne partnerlus või midagi muud, soovitame teil vaadata ka asjakohaseid EUROSTATi andmeid. Andmeid ise saab võrrelda piirkondlikul tasandil, riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil, kuid sageli on see hea võrdlusalus, kuidas uuritav piirkond toimib.